

וזה היום לומר שיש חומרה בשנים או בלילה שאיזו צורה והפך
 דמאן ברישא לא הרי הכור כהרי המבטא הע"ג דבחד הוא מ"ח כו
 דבר פשוט ע"פ דר' לנצי שנים ועוד דמין דמאן דבר שיש למנוח חומרה
 מחד לנצי חו דנצי לא הרי הכור כהרי המבטא אם כן ב"ג מחד לנצי
 הרי או לנצי תלם ולכך לא תם למתני לא הרי כאם ולא הרי הכור
 והבטא נוחא אפי' אם המאן לומר דכה אחר מעורב בו מומבטא הרי .
 ע"כ מהוספות המזיד הרב פרק ו"ל .

שאלה
 ק"ק
 ק"ק

גב' מדקתי אבות מכלל דאיכא תולדות. קשה לרי וכלא ממתי'
 כתיב ליה דדד השוב לאתויי תולדות ומירן דמתניתין לא שמיס
 ליה אכולהו אבות ופ"כ מדקתי מלכות משמע דאיכא תולדות לכלהו
 אבות. הוספות מבר"י כהן לזק. וקשה יקשה מיד מה הן התולדות
 ואומר הרי' אי לאו דקאמר רב פפא י' מהן כיוולא בהן י' מהן וכו'
 לא הים שואל כלל מה הן התולדות כי מה נפקא מינה אך הוא מביא
 ש'ספטים הם כיוולא בהם ולפסטים לאו כיוולא בהם על כן הביא שם
 ושומלות אבל כשאמר רב פפא י' מהן או שואל שפיר תולדותיהן מלי
 מינו פירוש אי זה מהן כיוולא בהן. גליון :

חורדותיהן כיוולא בהן וכו' תימא דההפך סברנו דלקמן כל הסוגיא
 מוכחה דתולדותיהן כיוולא בהן והכל בעי' אי לאו כיוולא
 בהן ומירן מורי הרב דהרי דקא בעי' תלמודא כיוולא בהן או לאו אמלטיה
 דרב פפא סמך דאמר לקמן י' מהן כיוולא בהן או לאו אמלטיה
 בהן ודכותה בפ' אלו מציאות וכמה אחר רב ינחן קב בארבע אמות
 ומיר דבי רמי דמי וכן איכא טובא. עד כאן מהוספות מסרי' כ"ן :
עוד סס. וה"ם המאלי קא חסוק הכא פלוגתא דרבנן ורבי אליעזר
 ליהני תולדותיהן כיוולא בהן ל"ם תולדה המאלי ולי"ם אב המאלי
 וכו' נצי אבות הטומאות הן השדן וכו' ומירן דמסופק היה אם תולדה
 כיוולא בה' וגם אם נתייב התולדה בתקום אב או לא וכיבא פלוגתא
 נצי שם. ע"כ :

עוד סס תימא לרי' מ"ם תולדה דשם ולפינן לה מקראי בפ' הנוטה
 דרשינן הנה אבות מהנה תולדות ותולדות דעוקן לא ולפינן מקראי
 אלא מסברא לקמן בשמעתין ונראה למבר"י כ"ן אי לאו קרא הוה
 תמשטינן תולדות מרנסמכה פרשה שבת למלאכה כהמבין כי הרי
 דתמשטינן שאר מלאכות דלא הוה חשיב. ע"כ :

אאב מיחייב התולדה לא מיהייב וכו' הקשה מורי הרב ודילמא לאו
 משום גרישותא דתולדה היא אלא משום דהי כששם מלאכות
 סרבה משין מלאכה אחת דתינו חייב אלא אחת כדתנן בפ' כלל גדול
 ומירן דמשום גרישותא דתולדה הוי פסור דאלו עניד סהו מלאכות כהדי
 כהדי אש"ג דדמין אהדרי חייב על כל אחת ואחת כדמוכח בפרק כלל
 גדול דורה ומרקד וכוור דדמין אהדרי ומייב על כל אחת ואחת .
 תוספות מבר"י כהן לזק :

נ"ם דלי עניד וכו' ואכתי הוה מתי למצעי ממאי דהאי אב והאי תולדה
 דילמא איפכא ולשערי בהרא' נוחא . הוספות רבינו ישעיה .
 וז"ל גליון . וה"ם אם אין לריד להתרות בלב א"כ איך הדבר ניכר אי
 זה אב ואי זה תולדה כשאינו חייב כי אם הריא וז"ל החבור
 קורא אב ע"כ :

ולרי' אליעזר אמאי קרי ליה אב וכו' דלרבי' אליעזר דרי' אליעזר בפ'
 אמרו לו דאמר שאם עשה אב אחד פטמים כגון קלר
 וקלר חייב שהים הוא הדין בשתי תולדות כגון בדר ובלר או בלבד ותולדה
 דידים חייב שהים ולרבי יוסף כמי דאמר קלר וקלר לרי' אליעזר דלא
 מיחייב אלא חדא אלו בלבד ותולדה דידים קיהייב כ' אליעזר כ' שאני
 קלר וקלר דהכל מלאכה אי' היא אבל אב ותולדה דידים מ"ם שם כ'
 מלאכות

יצד השוה וכו' משמע הנה דעושין מן הדין וכו' . ככתוב בתוס' .
 וי"ל דלא שני דמכלתין לא אחא לאשמושינן כתיב מומן אלא
 מחיסור תקלה דאין עושין מן הדין דתינו שמים דאשמושינן כתיב עושם
 דתינו שמים נצי שור וגם כעלו וימא והמירן דתינו שמים אבל מומן
 עושין כדמוכח הכא ולקמן בפ' הפסח. ע"כ. גליון מבר"י כ"ן
 כהאם לי מה שכתוב בקונטרס קמח דהריא דמכלתין סליא דעושין מן
 הדין דמתייבי תולדות דקין ככלל נתימא נראה דלא פליגי דהריא דרשא
 דביר דוקא סוגיא ובריה ובפסחה כתיב עוקמות הן הין עושין מן הדין
 אבל קרן דגילה קרא דתייב מנילל דה' אם אוחו גוף ענמו זיק
 כנייפה או כבעיפה או כרבינה וכן כל תולדות שהן בלתי טיף ענמו
 ואש"ג נצי אב קרי תולדה אבטו כתיב שהי'ן בראש גגו הפסח דכבר
 הכא דמכלתין אבו מבוס תיני וכו' מה לי אם הגוף זיק ע"י אב או
 ע"י אבן ותולדה דביר נצי אש"ג דתינו אוחו דבר ענמו הא גלי לקרא
 נצי שור ועושין ממקום למקום או אפי' אם לא יהא לו תולדה לא
 ישנה ההפך דמכלתין ליטמא דהסיפין ארבעה אבות מ"ם לא נעטרך
 לומר דפליגי אהריא דאין עושין ולישנא דמכלתין דייקין דקתי ככלל
 נתימא נתימא ועיטמה הרי דאשטרך קרא לנשיבה טפי מחמירי מבוס
 דמשמע ליה דתולדה הוא ה"ם ממה שבה רבינה ובעיפה תולדה
 דרגל . ועוד נראה דאש"ג לפי ההלמוד דידן דתימא משמע קרן דוקא
 ואי' על כרמך שאר הוי תולדה מ"ם תנא דמכלתין דאין עושין מן
 הדין כבידה ליה כר' ישעיה מ"ק דר' אליעזר דככלל נתימא נתימא
 ורבינה ובעיפה ונשיב יליך מקרא ורי' אליעזר קאמר ככלל נתימא
 כתיבא ובעיפה ונשיב יליך מקרא . ובמכלתין מיישי הך פלוגתא אקרא
 דרי' נצי . גליון :

לא זה חס שיש בהן רוח חיים נצי שור ומבטא לא הוכיז החומר מפני
 שלא נסבר לו עדיין ענין המבטא. תמרי' :
 בתוספות דבור המתהל לא זה חס וכו' כמובן והא דלא הני כהא לא
 הכי האם וכו' דתי משום דכה אחר מעורב י' יכו' עד אין
 זה חומר וכו' הויא והא איכא בלא חומר למיד המי משום תיני
 זה הדין ארס המזיק ממוט של מביור וי"ל דבשלמא ארס דאזיק שור
 לשולא אינו מהלך מלהיות מועד וזיקו אינו כלה אבל אם לפעמים
 כלו לו הניז ואין זה ארס המזיק שכבר כלו לו הניז של ארס. גליון :
 עוד כמובן בגליון אחר וקשה לרי' למ"ד אבו משום תיני וכן איירי ההנא
 ועוד היינו ארס ענמו וחי לא מייירי בחדם למיד מבטא היינו שן
 עדיין ק' יאמר לא הרי האם דמועדא לאכול כל דבר משא"כ בקרן דתינו
 מועד מתחילה לניק שלם וגם הן אינו מועד. וי"ל למ"ד מבטא לטינו
 או קרן אינו במבטא אך רגל והוא מועד לכל דבר ולמ"ד מבטא זה
 ארס אף הוא מועד לכל דבר. ע"כ :

כהרי' האם שאין בו רוח חיים ואי לא כתיב דחמנה כהדיא הוה אמיתא
 דנפטר כלומר דכיון שאין בו רוח חיים אין בו כח להזיק אלא
 א"כ דבר אחר מעורב בו דהיינו הרוח המ ליכו . אוחו דין הוא בלא
 לקנות אוחו אבל ברגל וקרן יש בסו רוח חיים וכל עת שרואין להזיק

1

א קרא ותולדות

קצח תוספות שבת רי"ד תוס

להתרות על לאו
זו או זו אם נ
ולכן חידש דלמיז
דאיס, דוק בזה.
הנה עין בתוס' ב
שמר לא מתחייב,
ההתראה תהי' באו
מעליא היא, ואפי
שמר לו אל תשמר
או בשם מנכי
שבדאי כלול בא

לפי' הרמב"ם יהי'
בתירוצ השני כדי
(ע"פ הישב בדבריו)
אליבא דרבה או מ
זכן אם יתרה או
דבנו, שאם יתרו
על לאו ולא תעשו
לאו מיוחד על כל
מתרינן, דאין אדם
יבנו בסנהדרין מקרי
ואיני מבין דאם
ידה הוא האיסור
סנהדרין דף מ' ע"י
אם הוא מוכיר לו
לא כתבו ג"כ כמו
התראה ולא הביאו
גמר דמשום מאי נ
אפשרות התראה, רז
כתב ל"ט פעמים,
הנה לשון ה
דעה את ערותה אטו
מלוי המחלוקת של
של דבר היינו האי
דאה בפ"י ר"ח סנה
ע"הו העדים ש
לדעת הר"ח אם מת
נצריך להוסיף: "ג
דרבה אינו חייב, וכ

פרק עשרים

תולין

דף קל"ח ע"א

AA

(א) מש' מאי מתרינן ביה, פי' כיון דהבערה לחלק יצאת כאלו כת'
לאו אכל מלאכה ומלאכה דמי, והווי לחו כמו לאוין דחלב ודם שהן חלוקין זה מזה
וצריך להתרות על החלב מש' חלב ועל הדם מש' דם, וכך על כו' מלאכה ומלאכה.

(1) ראה לעיל ע. א ושי"ג.

(2) הנה מכאור מדברי רבנו שדוקא מפני שהבערה לחלק יצאת וכאלו נכתב ל"ט פעמים
לא תעשה כל מלאכה פליגי רבה ורי"ז משום מאי מתרינן ביה אבל אי אמרי' הבערה ללאו
יצאת, לאו דלית כל מלאכה מוסכ על כל הל"ט מלאכות ולא היו חולקים משום מאי מתרינן,
שאפשר להתרות על לאו ולא תעשה כל מלאכה וסגי בהכי, וראה כמ"ק ב, ב אתמר המנכש
והמשקה מים לנרעים בשבת משום מאי מתרינן ביה רבה אמר משום חורש רב יוסף אמר משום
זרע, וכתב רבנו שם בזה"ל: "משום מאי מתרת ביה, פי' שאם לא תודיענו לאיזה מלאכה דומה
אלא אתה אומר אל תעשה שהעושה מלאכה בשבת חייב סקילה, יאמר בלבו אין זו מלאכה, שהרי
כל המלאכות שנויות הן ואין זו אחת מהן הילכך אתה צריך להודיענו שתולדות מלאכה פלונית
היא, ובשרם נבאר דעת רבנו בזה הכא והתם נבאר בקוצר שיטות הראשונים לענין התראה
ובמה שנוגע לענינינו ובוזה נבוא לבאר דברי רבנו. הנה הרמב"ם בהלכות סנהדרין פ"ב ה"ב
כתב בזה"ל: "וכיצד מתריץ בו אומרי' לו פרוש או אל תעשה שו' עכירה היא וחייב אתה
עליה מיתת ב"ד או מלקות וכר"י, הרי שפ"ל שאין צורך להזכיר לפניו הלאו, ולפי"ז אם אומר
לו אל תשמר שאם תשמר תתחייב סקילה, או שאומר לו אל תנכש או תשקה את הנרעים,
שאם תנכש או תשקה תתחייב סקילה, הרי זה התראה גמורה, שהרי לדעת הרמב"ם איצ' להזכיר
הלאו, ומאי גורע בזה שהזכיר השימור או הניכוש או ההשקאה, ולפי"ז צ"ל שהמלוגתא דרבה
ור"ז או דרבה רוב יוסף היתה רק שאם אין זה אותה מלאכה שמוכיר לפניה, הרי זה כתוכא
וכלעג ואין כאן התראה, ובודאי שאם יאמר אל תעשה כן שאתה עובר בלאו ולא תעשה כל
מלאכה, לא כ"ש דחשיבא התראה, וכדעה זו מכאור בתוס' לעיל עג, ב ד"ה משום ושם כתבו
להדיא שהמלוגתא היא רק משום זה שאם אין זה מלאכה זו הרי זה לעג, וכתבו בפירוש שאם אמר
אל תשמר חייב לכ"ע, ע"ש, ובודאי שאם אמר פרוש כי הנך עובר על לית כל מלאכה כל שכן
שחייב (ע"פ במנחת"ח ר"ש מצוה ל"ב בזה), אולם דעת רש"י בשבועות כ, ב בעיקר דין התראה
שצריך להזכיר הלאו שהוא עובר עליו, ויתכן שלדעתו לא צריך להזכיר פעולת האיסור, כי אם
הלאו, דהיינו שאומר לו אל תעשה כן וכך כי הנך עובר על ידי זה על לאו מן התורה
דלא תעשה כל מלאכה, וכן אם אומר אל תשמר או אל תנכש או אל תשקה כי הנך עובר בזה
על לית כל מלאכה סגי, וגם לפי"ז צ"ל שהמלוגתא הן שאם מוכיר ענין אחר שלא כענין
פעולתו הרי הוא כמלעיב ממנו ואין כאן התראה כלל (ראה במנחת"ח שם), ורבנו בודאי שלא
סיל כהרמב"ם (רצ"ג) לשונו כמ"ק שהבאנו לעיל), ומשו"ה אי"א להתרות בו אל תעשה כן שאם
תעשה תתחייב, ואיזה טובר כרש"י שצריך להתרות על הלאו, אולם גם ע"פ תמוה דמאי פליגי הא

2

שלא לעבוד ולזרוע בנחל איתן

1 (א) שנמנענו מלעבוד ולזרוע בנחל איתן, הוא הנחל שנערפה שם העגלה, ועל זה נאמר [תק"ט] כ"א, ד"ן, אשר לא יעבד בו ולא יזרע. משרשי המצוה מה שכתבתי בסדר זה במצות עריפת העגלה עשה אחרון שבסדר [מצוה תק"ל] שענין העריפה לפרסם ענין הרציחה כדי לעורר ההמון על הדבר, ויכניסו יראה בלבם על הדבר הרע הזה. וגם מניעת העבודה והזריעה שם לעולם מן הטעם הזה בעצמו היא לפי הדומה על צד הפשוט, כדי להזכיר לעולם בלב כל עוברי דרך כי על דבר שנרצח איש אחד בדרך נערפה העגלה במקום שהוא ונשאר הרב לעולם, ויניעו לבבם עם זה להרחיק ענין הרציחה מאד. ואם תקשה בטעם זה כי הנחל לא מקום זרע, נשיב שראוי הוא לכך אחר שתמנענו התורה מלזרוע בו.

דיני המצוה מה שאמרו זכרונם לברכה [סוטה מ"ו ע"ב] מה זריעה בגופה של קרקע אף עבודה שאסרה תורה היא בגופה של קרקע כגון חורש וחופר וכיוצא באלו, אבל מותר לסרוק שם לפשתן ולעשות שם כל עבודה שאינה בגוף הקרקע. ויתר פרטיה בסוף מסכת סוטה.

שם פירש סאלט גמל כ"ג, ככלל מרישה הוא ספירה ועשה סריך וככלל זרע הוא טעם והנרבה והרבה והאומר וכל אלו הם מצות מלכות, כי זמורה והנרבה כו' הם ענין אחד של זרע, ומריך הוא ענין אחד עם מרישה כמו שכתב הר"מ שם, ויש עוד מולדות גמי שבת כמו שכתב הר"מ [צפ"ח ה"ג א' - ב' מנכס ומקדס מולדות חורש כו' ומסקה למחיס מולדת זרע. ויש להפסקה, דאפשר כאן רק על האטום חייב ולא על התולדות, או אפשר חייב על התולדות ג"כ והוא ככלל עבודה, וגם זה ככלל לשון חוזה כי שכתב הר"מ. ועל מדוכה זו עמד בעל ספר מוצלל מאש, מוצלל בפרש שער המלך כאן, ועי"ש בשער המלך שהאריך בפסול דעל התולדות ג"כ חייב, עיין בדבריו ויועם לך, ומראה מקום אי לך.

מ"ג
בסוטה
כה

מצוה טו

שלא להוציא מבשר הפסח חוצה

(א) שלא להוציא מבשר הפסח ממקום החבורה, שנאמר [שמות י"ב, מ"ד] לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה.

1 [וג' ונעין] מוס' שטעום כי [ע"א כ"ה ילדות], ורש שבת [ד"ה פסוק], ופירק חורק [נ"ו ע"ב ד"ה הולאה ד"ה הכנסה], ופני יהושע רש שבת בלכותה, ופירקת הוס' דאל לא וכו' דנפקא לן הולאה היינו דוקא בלשם הוצאה ומפני כיו, אבל ילדות דפשיט ידו ונתן לתוך של סכירו או זורק, זה לא נלמד מקרא זה, אלא מיעבדו קול [שמות ל"ג, ו'], ואמרין דזורק היו מולדה דהולאה, ע"ש באורח. עכ"פ אפשר דכאן חייב לא מוציא, ואמרין דהוי דוגמא דשבת דאל יוציא חייב, עיין מוס' כאן פ"ה ע"ב ד"ה הולאה, אם כן אפשר הללו אינו רק בלדס עצמו המוציא מרשות לרשות, אבל הושטת מרשות לרשות או זורק מלל, כיון דלאו ככלל הולאה דקרא הוא. וגם סוף מבליסורי שבת לא שייך מולדות שם, וגמי שביעית אמרין במועד קטן כי ע"כ אבות אסר דפומת מולדות לא, א"כ אפשר דזריקת דהוי רק מולדה לא ממייד כאן.

1 [אמר ר"ל] כי חייב משם גזוז - הימנה מה הוא מקשה א"כ' דלפנין בשבט לא מחייב ביה משום לא תגזוז לפעונו שבת ישלחייב משום תולדה דגזוז ככל שיקר דבר מניחילו כבעלי חיים כמו חולק (דף ע"ג) הוסיף ידו לחזי כהמה ויילול עובר שבמטיה כד' לענין שבת [חייב] ובתקדשין לא מחייב משום גזוז כה' וכן קישוף חייב בשבת משום תולדה דקולר וכן הולש מן הממוכר א"כ' דקישוף לענין קלירה קודם לעומר לא מחייב (פסחה יא') ולענין לקט כ"כ' ראשית הגז (חילין ק"ג) וזו הוה מפרשיקו הוה דפריך אהא [דאמרין דטולש האוב כלאחר א"ד] הוה יוחא דמייחי רחיה מהבא דלא כלאחר יד כן ואין הלשון משמע כן מוקדאמר ופולש לאו הייט גזוז והא הוה הוולש אה כה' הוה ס' משמע דפריך אהא דאמרן דטולש לאו הייט גזוז.

4

Handwritten signature or initials at the top center of the page.

מרחיבים : תוספות או יצירות

ין כלומדות

ג

בקשר לשיטת הרמב"ם בענין חולב בשבת. וז"ל הרמב"ם הלכות שבת פרק ח' הלכה ז': הדש כנגרורת חייב ואין דישה אלא בגידולי קרקע. והמפרק הרי היא תולדת הדש וחייב וכן כל כיוצא כזה החולב את הבהמה חייב משום מפרק, עכ"ל. המגיד משנה היקשה שיש סחירה בשיטת הרמב"ם. מצד אחד כתב אין דישה אלא בגידולי קרקע, ומפרק תולדה דדש. ולכן משמע שגם אין מפרק אלא בגידולי קרקע. ומצד אחר כתב שיש מפרק שהוא תולדה של דש בחליבת בהמה. ולכאורה בהמה אינה נחשבת כגידולי קרקע. ולכן, היאך אפשר שיש חיוב מפרק בבהמה? הרב המגיד תירץ וז"ל: בהמה נקראת גידולי קרקע. ומבואר בקצת מקומות בגמרא, עכ"ל. הרב אברהם בנו של הרמב"ם תירץ בדרך אחרת. הרב אברהם כתב בספר ברכת אברהם סימן י"ח שלשיטת הרמב"ם דיני תולדות אינם צריכים להיות שווים לדיני האבות בכל פרט ופרט. אפשר לטעון האב שייך רק בגידולי קרקע אבל לא כך התולדה. כלומר, שהאב מלאכה דש שייך רק בגדולי קרקע, אבל התולדה, מפרק, יש גם שלא בגדולי קרקע. ומובן שהמגיד משנה חולק על סברא זאת. לשיטתו כל פרטי דיני האב שייכים גם כן לתולדה, ולפיכך קבע בדוחק שבהמה נקראת גידולי קרקע.

ומחלוקת זו קשורה לחקירתנו. שיטת ר' אברהם בנו של הרמב"ם מחיישבת עם הפירוש

(א) חקירה זאת מאפשרת לנו לפרש מחלוקת ראשונים בקשר לצורך בגזזה"כ מיוחדת לחייב אתולדה. מפשטות הסוגיא בשבת פרק הבונה (קג ע"ב) נראה, דכלי ילפותא לא היה חיוב בכלל אתולדות. החיוב נוצר אך ורק מחמת הגזזה"כ דמהנה. אבל עיי' בלשון השטמ"ק כתחילת בבא קמא (ב ע"א) וז"ל: תימה לר' מ"ש דתולדה דשבת ילפינן לה מקראי בפי הבונה דרשינן הנה אבות מהנה תולדות ותולדות דנוקיין לא ילפינן מקראי אלא מסברא לקמן בשמעתין. ונראה למהר"י כ"ץ אי לאו קרא הוה ממעטינן תולדות מדנסמכה פרשת שבת למלאכת המשכן כי היכי דממעטינן שאר מלאכות דלא הוה חשיבי, עכ"ל. ופירוש האגלי טל במלאכת האופה (כב: ד) שלהבנת המהר"י כץ התולדות נלמדו מסברא, ולא מהגזזה"כ דמהנה. אלא דכלי הילפותא הוי מפטרינן מאחר שלא היו במשכן.

ואפשר לבאר שהמהר"י כץ סובר כפירוש הראשון שביארנו והתולדות הן תוספות של האבות וכלולות בתוך האבות. ולפיכך ילפינן עיקר חיובן מסברא ולא בעינן קרא לבסס חיובן. אבל לפי פשטות הסוגיא בהבונה התולדות נחשבות כיצירות חדשות ולא כהוספות על האבות. ולפי גישה זאת כלי גזירת הכתוב אי אפשר לחייב אתולדות.

(ב) בחקירה זו ניתן לבאר המחלוקת בין המגיד משנה לבין ר' אברהם בנו של הרמב"ם

ופה וקידושין. ייחס רק ליום נרב יו"ט. לכן, ים כל חגיגות זאידיך. התירוץ זב עם הפירוש תוספת יו"ט , ופרק זמן זה יכן. אין נושאין ספת יום טוב. הקושיא בדרך

ות של המושג, לשתי קבוצות, מדרבנן. ברור, ל מקרה באופן זד לפי שיטה ז אחרת. לכן, זאי בכל מקרה ; מיוחדת של נרוא מרחיבים יתנינו לדינים ים כמעט כלי יבוא.

זאב, ואין שום זכ על האב יש

ולדות יצירות זל האבות. יש שיש לאבות.

שבת, סובר שיש ת א : אב מלאכה זו ממש במשכן, שלא היו במשכן

. . . אבל בעשה הפעולה בגוף אחר, כגון המשקה צמחים נאילנות, אף שהשקאה דומה למלאכה שבמשכן בתכלית, שכוונתו בה שיגדלו הצמחים, עכ"פ מדאינו עושה הפעולה כגוף הצמחים רק בהמים, להכי הו"ל רק תולדה (הרמב"ם פ"ח משבת ה"א ו"ב). ומה"ט חורש שהיה במשכן, הו"ל אב. והנוטל חל שבשדה, כדי ליפות הקרקע, דהיינו תכלית החורש, הו"ל ג"כ אב, מדעשה הפעולה כגוף הקרקע. אבל המקרסם עשבים או המנכש בעקרי אילן כדי ליפות הקרקע, מדלא עשה הפעולה כגוף הקרקע, נקרא תולדה (שם). וכ"כ אם דומה לאב בפעולה ולא בתכלית, הו"ל תולדה. כגון ששף בורל או מתכת אחר וטחננו, שדומה לטוחן גרעינים רק בפעולה, אבל אינו דומה לטחינת גרעינים בתכלית, דהתם לאכילה, והכא לתשמישו שלא לאכילה, לפיכך הו"ל רק תולדת טוחן. ומה"ט המגבל עפר — הו"ל רק תולדה לש (שם פ"ח הט"ו וט"ז). ומה"ט המגבן גבינה, הו"ל רק תולדת כונה, מדדמי רק בפעולה לבונה ולא בתכלית (שם פ"י הי"ג), עכ"ל. ואפשר לפרש שהתולדות הדומות לאב בתכלית הן הרחכות, ואלו הדומות רק בפעולה הן יצירות חדשות ולכן הדינים השייכים לאב לא בהכרח יחולו על התולדה.

Handwritten mark or signature at the bottom left of the page.

